

Bosna i Hercegovina
Konkurencijsko vijeće

Босна и Херцеговина
Конкуренијски савјет

INFO br. 1 Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine

Kratak uvod u djelovanje Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine

Uvod

Jedan od temelja na kojima počiva Evropska Unija je njeno jedinstveno unutrašnje tržište. Da bi ono funkcionisalo mora se omogućiti fer tržišna utakmica između kompanija, poduzetnika, institucija i sl. Zaštita konkurencije omogućava jednak tretman svim učesnicima na tržištu, efikasnost u poslovanju i na kraju niže cijene, bolje proizvode, ulaganja u nove tehnologije, što sve doprinosi koristima za krajnjeg potrošača, običnog građanina.

Nadležnost zaštite tržišne konkurencije u Evropskoj uniji podijeljena je između Evropske Komisije i državnih agencija za zaštitu konkurencije. Evropska komisija se, uglavnom, bavi slučajevima u kojima tržište obuhvata više država članica, kao i slučajevima gdje prihvodi kompanija prelaze određeni prag. Za zaštitu konkurencije unutar granica država nadležne su nacionalne agencije, čiji zakoni iz ove oblasti moraju biti usaglašeni sa evropskim propisima.

Zakon o konkurenciji Bosne i Hercegovine - hronologija

Tom usaglašavanju je pristupila i naša država; još je 2000. godine objavljena Mapa puta EU koja definiše 18 uslova koje BiH treba ispuniti da bi se pristupilo izradi Studije izvodljivosti o priključenju Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji (Feasibility Study)¹. U okviru ekonomskih uslova Studije bilo je potrebno usvojiti Zakon o zaštiti konkurencije, kao i Zakon o zaštiti potrošača. Zakon je trebalo uskladiti sa (tada važećim) članovima 81. i 82. Ugovora o uspostavi

---

¹ Studija izvodljivosti je dokument kojim se utvrđuje sposobnost zemalja za pristupanje procesu stabilizacije i pridruživanja za ostvarivanje ugovornih odnosa s EU.

Evropske unije, kao i drugim relevantnim propisima. Shodno tome 2001. godine usvojen je prvi akt koji se odnosio isključivo na oblast zaštite konkurencije u Bosni i Hercegovini Zakon o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“ broj 30/01).

Iako je u naredna tri mjeseca trebalo osnovati Konkurencijsko vijeće, to se nije desilo. U tom Zakonu, pravila postupka nisu bila jasno definisana, kao ni sankcije, tako da je njegovo usvajanje poslužilo tek kao instrument kojim je deklarativno izvršena obaveza iz Studije izvodljivosti. Stoga se, nakon što je imenovano 2004. godine, Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine posvetilo radu na izradi novog akta koji bi u najvećoj mjeri bio kompatibilan s pravilima i propisima Evropske unije iz oblasti tržišne konkurencije. Zakon o konkurenciji Bosne i Hercegovine usvojen je 2005. godine, a dopunjavan u dva navrata, 2007. i 2009. godine. Ovim izmjenama je propis dodatno usklađen s *acquis communautaire*², a ujedno su ispravljani određeni nedostaci na koje je ukazala praksa.

Kako je navedeno: „Ovim Zakonom uređuju se pravila, mjere i postupci zaštite tržišne konkurencije, nadležnosti i način rada Konkurencijskog vijeća na zaštiti i promociji tržišne konkurencije u Bosni i Hercegovini“.³

Bitno je napomenuti da je Zakon o konkurenciji BiH trenutno u velikoj mjeri usklađen s relevantnim odredbama Ugovora o funkcionisanju Evropske unije i Uredbe o spajanju EU, ali potrebno je učiniti dodatna usaglašavanja kako je to preporučeno u posljednjim Izvještajima Evropske Komisije, na čemu Konkurencijsko vijeće BiH intenzivno radi. Samo Poglavlje 8, politika konkurencije (uključujući i državnu pomoć), jedno je od najzahtevnijih u pregovaračkom procesu između EU i države kandidata. Ono je i jedno od poglavlja za koje se često traže prelazni rokovi radi prilagođavanja tržišta.

Djelovanje Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine

S obzirom da „savršena ruka“ tržišta djeluje isključivo u idealnim uslovima, koji u stvarnosti ne postoje, potrebno je tijelo koje će, u ime države, vršiti nadzor nad ponašanjem ekonomskih subjekata i pobrinuti se da oni ne zloupotrijebe svoj dominantni položaj da bi stekli ekstra korist. Zadatak da se uredi tržište Bosne i Hercegovine tako da se omogući fer i slobodno nadmetanje,

---

² Pojam *acquis communautaire* se odnosi na pravo Zajednice koje se sastoji od zakona Zajednice, te svih drugih akata usvojenih u okviru drugog i trećeg stuba EU, a naročito zajedničkih ciljeva navedenih u TFEU.

³ Zakon o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“ broj 48/05, 76/07 i 80/09)

pripao je Konkurencijskom vijeću BiH. Da sve bude jasno i transparentno, Zakon je eksplicitno propisao koja su to ponašanja koja sprječavaju, narušavaju ili ograničavaju konkurenciju:

- Zloupotrebe dominantnog položaja. Učesnici koji su dominantni na određenom dijelu tržišta ne smiju koristiti svoju snagu da bi odredili cijene, uslove poslovanja, reducirali proizvodnju, ograničili tržište ili tehnološki napredak. Također, nije im dozvoljeno da primjenjuju različite uslove u sličnim transakcijama, niti nameću dodatnih obaveze koje nemaju veze sa glavnim predmetom ugovora.
- Sklapanja zabranjenih sporazuma. Sporazumi i djelovanja „koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu“⁴ su zabranjeni. Ne smiju se utvrđivati cijene i uslovi poslovanja, nije dozvoljena podjela tržišta, kao ni već pomenuto reduciranje proizvodnje, ograničavanje tržišta ili tehnološkog razvoja. Kao i u prethodnom slučaju nisu dopušteni različiti uslovi u sličnim transakcijama i nametanje dodatnih obaveza.
- Provođenja koncentracija koje narušavaju tržište. Česti su primjeri u kojima kompanije kupuju svog glavnog konkurenta ili firmu koja im predstavlja bitan izvor sirovina. Ovakve akvizicije nisu sporne sve dok ne dovedu do stvaranja ili jačanja dominantnog položaja, ili dok ne počnu bitno narušavati konkurenciju na tržištu. U takvim slučajevima koncentracije se mogu odobriti uz određene uslove, ili čak potpuno zabraniti.

Ovo su tri najbitnije oblasti rada Konkurencijskog vijeća BiH. Da li postoje navedene zabranjena konkurencijska djelovanja odlučuje se isključivo nakon provođenja zakonom propisanog postupka. Pored toga, Konkurencijsko vijeće BiH provodi istrage potencijalnih povreda Zakona o konkurenciji, daje mišljenja i preporuke o bilo kom aspektu konkurencije, vrši promociju tržišne konkurencije (competition advocacy), kao i druge aktivnosti predviđene zakonom.

Kontrola dodjele državne pomoći, koja spada u jednu od oblasti konkurencijskog prava, u nadležnosti je Vijeća za državnu pomoć Bosne i Hercegovine.

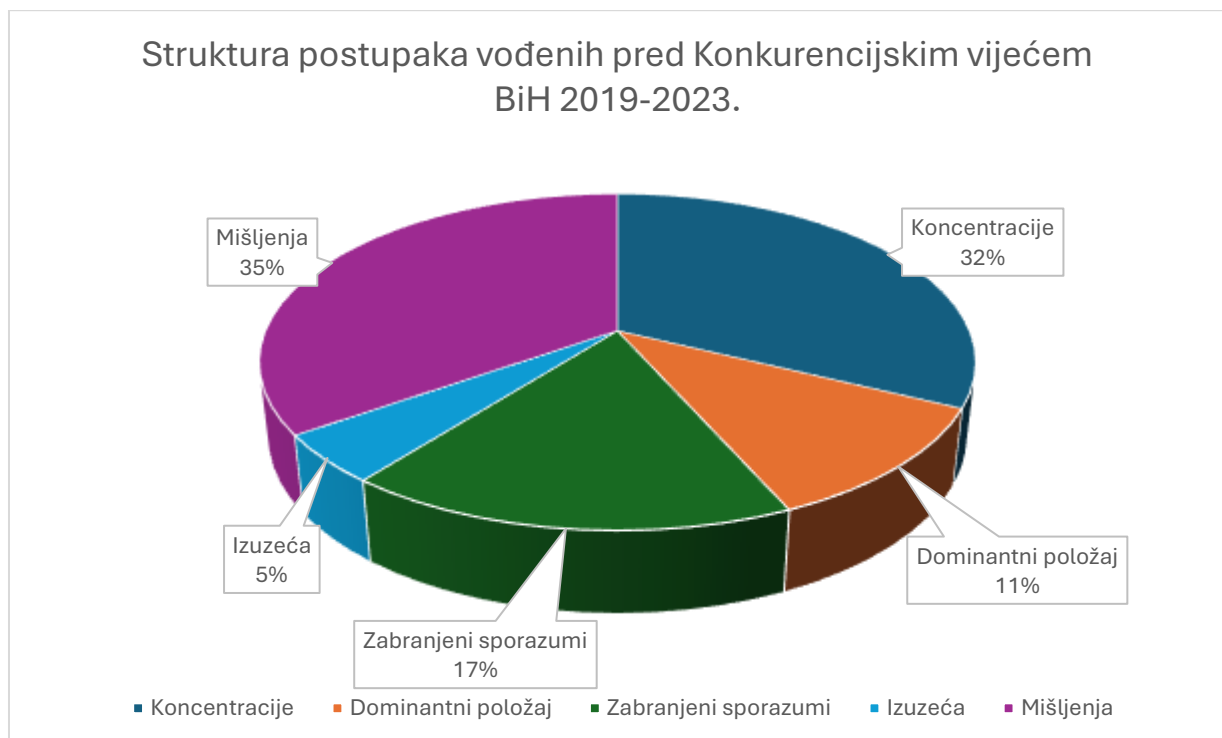
⁴ Zakon o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“ broj 48/05, 76/07 i 80/09), član 4.

Postupci Konkurencijskog vijeća BiH

Navešćemo, kao primjer, da je u posljednjih pet godina (2019-2023.) Konkurencijsko vijeće vodilo 182 postupka, od čega 90 koncentracija, 31 zloupotreba dominantnog položaja, te 48 zabranjenih sporazuma. Također razmatrano je 13 izuzeća sporazuma od zabrane i dato je 97 stručnih mišljenja o aspektima konkurencije, uključujući i propise.

Pored pomenutih postupaka, Vijeće svake godine provodi veliki broj predistražnih radnji („istrage“ kako ih radno nazivamo), koje često dovedu do pokretanja postupka. Neke od tih istraga se vode po prijavama fizičkih ili pravnih lica, dok se druge pokreću po službenoj dužnosti, na osnovu pribavljenih podataka od strane drugih institucija, kompanija ili medija. Vijeće je tokom tih pet godina izreklo novčanih kazni u ukupnom iznosu od 1.791.390,59 KM.

Posjeta delegacije Turske agencije za konkurenciju

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine 13. maja 2024. godine bilo je domaćin delegaciji Turskog tijela za zaštitu konkurencije (TCA), koju su činili predsjednik TCA Birol Küle, njegov zamjenik Burak Büyükkuşoğlu i Fatma Abaz. Na sastanku je istaknuto zadovoljstvo dosadašnjom međusobnom saradnjom, koja bi s obzirom na ekonomsku povezanost i dokazano prijateljstvo naših država trebala biti podignuta na jedan viši nivo.

U tom smislu predstavnici TCA su predstavili Balkansku inicijativu, ideju da regionalna konkurencijska tijela ostvare saradnju u borbi protiv kartela i svih drugih oblika narušavanja konkurencije. Saradnja bi se ogledala u razmjeni informacija i iskustava kao i usklađenim djelovanjem u onim slučajevima koji prelaze granice malih

nacionalnih tržišta. Česta je situacija da nacionalne konkurencijske agencije vode postupke protiv kompanija koje primjenjuju slične obrasce ponašanja u većem broju zemalja. U takvim slučajevima racionalno je da se agencije zajedničkim snagama, kroz razmjenu podataka i druge vidove podrške, zajednički suprotstave bilo kojem obliku narušavanja tržišta. Sama inicijativa je dobro prihvaćena od strane zemalja regiona, a predsjednik Küle je izrazio želju da i Bosna i Hercegovina bude dio ovog projekta, koji bi trebao biti realizovan do kraja godine. Predsjednica Konkurencijskog vijeća, Adisa Begić, zahvalila je na pozivu i naglasila značaj međunarodne saradnje kao faktora stalnog unapređenja zaštite tržišne konkurencije.

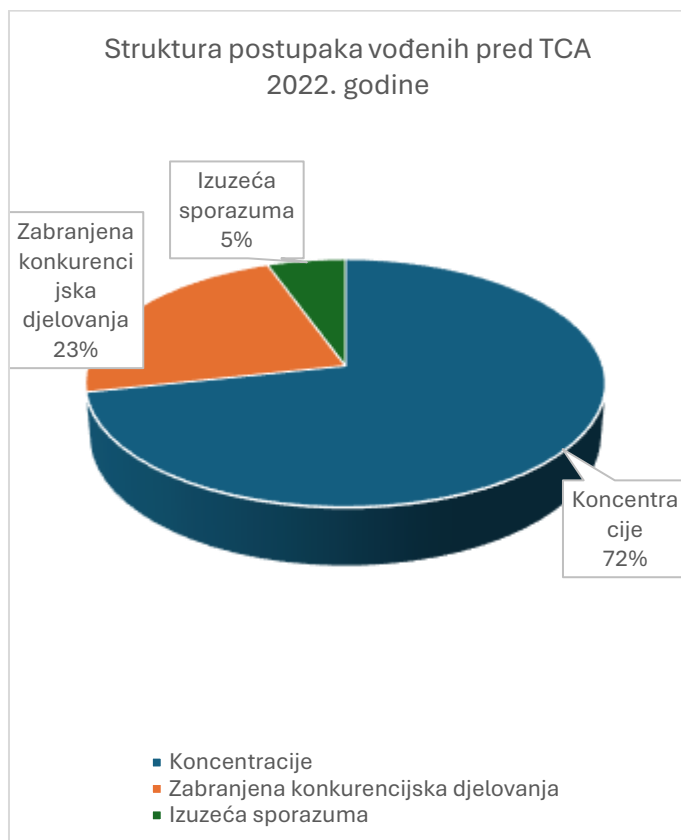
U daljem razgovoru fokus je stavljen na iskustva u primjeni konkurencijskog prava i politike unutar granica BiH i Turske. S obzirom na veličinu i značaj TCA koja ima 550 zaposlenih, predsjednik Küle je ponudio angažman svih dostupnih resursa kao podršku kako

Konkurencijskom vijeću BiH, tako i svih drugim nacionalnim agencijama regiona, sa ciljem jačanja kapaciteta i unapređenja njihovog budućeg rada.

Više o TCA

Koliki je značaj TCA može se vidjeti iz broja postupaka koje vode tokom jedne godine. Kao primjer prezentiraću podatke iz 2022. godine, kada je TCA vodila 342 postupka. U navedeni broj spada 245 koncentracija i 78 slučajeva protiv ostalih zabranjenih konkurencijskih djelovanja. Također razmatrano je 19 izuzeća sporazuma od zabrane. Postupci provedeni 2022. rezultirali su značajnim kaznama u ukupnom iznosu od 1,7 milijardi Turskih lira.

Zakon o zaštiti konkurencije Republike Turske usvojen je 1994. godine, a osnova za njegovo donošenje bio je član 167. turskog Ustava iz 1982. godine. Malo neobično, ali zakoni ove države osnovna imena dobivaju i brojčano, tako da je ovaj legislativni dokument poznat i kao Akt 4054. Protekle su tri decenije od usvajanja prve verzije Zakona, koji je u tom periodu više puta mijenjan i dopunjavan sa ciljem prilagođavanja aktuelnim kretanjima tržišta i odredbama EU pravne stečevine (acquis communautaire), tako da danas predstavnici TCA s ponosom ističu da je postojeća verzija Zakona u najvećoj mjeri usklađena sa acquisom.

Tri godine po donošenju Zakona osnovana je Tursko tijelo za konkurenciju (TCA), kao institucija koja treba da se bori protiv, već pobrojanih, zloupotreba dominantnog položaja, sporazuma i koncentracija koje sprječavaju i narušavaju konkurenciju na tržištu, ali i da radi na promociji konkurencije i saradnji s drugim regionalnim institucijama. Krajnji cilj svih ovih aktivnosti je privredni rast, stabilnost cijena i povećanje ulaganja, čime se doprinosi onom najbitnijem, dobrobiti potrošača.

Sporazum o saradnji između Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine i Komisije za vrijednosne papire Federacije Bosne i Hercegovine

Konkurencijsko vijeće BiH, u okviru svoje osnovne zadaće zaštite i promocije tržišne konkurencije u Bosni i Hercegovini, posvećeno je saradnji sa domaćim i inostranim institucijama, sa

Komisija za vrijednosne papire
Federacije Bosne i Hercegovine

ciljem što boljeg ispunjavanja svojih obaveza. Ta saradnja se ogleda u razmjeni iskustava na primjeni zakona, pružanju stručne pomoći, razmjeni literature, dostavljanju podataka, održavanju seminara i sastanaka i realizovanju studijskih posjeta. Na kraju, saradnja može dobiti i formalni okvir kroz potpisivanje multilateralnih ili bilateralnih sporazuma. Tokom svog postojanja Konkurencijsko vijeće BiH je potpisalo takve sporazume sa nizom srodnih agencija. U tom duhu u Sarajevu, u prostorijama Konkurencijskog vijeća BiH, 15. 05. 2024. godine, potpisan je Sporazum o saradnji između Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine i Komisije za vrijednosne papire Federacije Bosne i Hercegovine, čime je realizovana ranija inicijativa za uspostavu saradnje između ove dvije institucije.

Cilj potpisivanja ovakvog sporazuma je olakšavanje aktivnosti, povećanje transparentnosti i efikasnosti primjene zakona i drugih propisa koji se odnose na zaštitu tržišne konkurencije i emisiju i promet vrijednosnih

papira, nadzora nad provođenjem zakona i drugih propisa, te pristupa podacima i raspoloživoj dokumentaciji kojom navedene institucije raspolažu.

U ime Konkurencijskog vijeća BiH sporazum je potpisala je predsjednica Adisa Begić, a predsjednik Adnan Zukić u ime Komisije za vrijednosne papire FBiH.

Predsjednica Begić izjavila je da je Konkurencijsko vijeće BiH prepoznalo važnost saradnje između ove dvije institucije, s obzirom da je tokom obavljanja zakonom propisanih poslova

Bosna i Hercegovina
Konkurencijsko vijeće

Босна и Херцеговина
Конкуренцијски савјет

uočeno da Komisija za vrijednosne papire FBiH radi na predmetima koji su se pojavljivali i pred Konkurencijskim vijećem BiH, te izrazila zadovoljstvo što je rukovodstvo Komisije za vrijednosne papire FBiH prepoznalo važnost saradnje i podržalo inicijativu Konkurencijskog vijeća. Prilikom potpisivanja sporazuma gospodin Zukić je naglasio zadovoljstvo zbog unapređenja saradnje s domaćim tijelima svih nivoa vlasti, pa tako i s Konkurencijskim vijećem u kojem je Komisija prepoznala važnog partnera koji može imati značajnu ulogu u unapređenju nadzorne uloge Komisije, što će za posljedicu neminovno imati povećanje transparentnosti i zaštitu konkurencije, kako u Federaciji Bosne i Hercegovine, tako i u cijeloj državi.

Potpisivanjem Sporazuma uspostavljena je formalna osnova za jačanje saradnje federalnog regulatora tržišta vrijednosnih papira i jedne od najznačajnijih institucija koje vrše nadzor nad jedinstvenim ekonomskim prostorom u Bosni i Hercegovini. Osim pozitivnih efekata koji se očekuju u smislu unapređenja nadzora nad privrednim subjektima koji su ujedno i učesnici na tržištu kapitala, sporazumom je predviđena i posebno naglašena saradnja u obrazovnim aktivnostima koje će Komisija i Vijeće provoditi ubuduće, u skladu sa svojim strateškim i programskim opredjeljenjima.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine
Dubrovačka 6
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, sva prava pridržana.

INFO br. 1 Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine